חילן סיוגא מן הגזע וכו'. בנוקח חילן אחד בתוך של חבירו דקי"ל כבבא בתרא (דף פט.) דדברי הכל לא קנה קרקע ולילן קטן סיוגא (מן) הגזע לו) מן הסרסין ליה דיגא ולית ליה דקרקע גמורה ליה,ומן הגזע כגון סדי עופו בתר עיקרו והתם מפרש מאי גזע ומאי סרסין-גזע=כל שרוחה פני חמה סרסין=שלין רוחין פני חמה ולע"ג דשבח טוף העליון לבעל החילן כדקתני התם "הגדילו לא יספה" התם הוא דלתעלת דהכי נמי שיהא רלוי לעשות פרי יהא בקרקע ויש"ל ענף ופירי,אבל חילן אחר העולה מן הגזע לילנא לאחריני הוי:

גרסי' חילן הוא לענין הגזע שלגו.ל"כ"ש נתומם פ' ויתי כספוק בן סורח יוסף. אבל הכתב"ן שם כ' דהגי' סרסיה ויוא לגון שבח ורווחא כגון ליתני פורעה ליתני (כתובות ד' יב) ועי' כרש"ס שם:

ר"ש"י בד"ה חפיין מן הגזע שלגו.ל"כ"ש נתומם פ' ויתי כספוק בן סורח יוסף. אבל הכתב"ן שם כ' דהגי' סרסיה ויוא לגון שבח ורווחא כגון ליתני פורעה ליתני (כתובות ד' יב) ועי' כרש"ס שם:

*) עי' בהגרש"ם ובספר ת"ח ובספר כה"י

*)תנן נמי גבי ערלה כי האי גוונא אילן היוצא מן הגזע ומן השרשין חייב בערלה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר "מן הגזע פטור מן השרשין חייב וצריכי: באנ אשמעינן קמ"ל בהא קאמר רבי יהודה משום דממונא אבל גבי ערלה דאיסורא אימא מודי ליה לר' מאיר ואי איתמר בהא בהא קאמר ר' מאיר אבל בהדיא אימא מודי ליה לר' יהודה, צריכי: [אמר] ר"ש (אומר) כל שהעליון יכול לפשוט [וכו']: אמרי דבי רבי ינאי יובלבד שלא יאנס *)בעי רב ענן ואיתימא רבי ירמיה מגיע לנופו ואין מגיע לעיקרו [א] מגיע לעיקרו ואין מגיע לנופו מאי תיקו: אמר אפרים ספרא תלמידו של ריש לקיש משום ריש לקיש הלכה כר"ש, אמרוה קמיה דשבור מלכא אמר להו *אפריון נמטיה לרבי שמעון:

*) עי' בהגרש"ם ובספר ת"ח ובספר כה"י

"ותניא נמי גבי מקח וממכר כה"ג. תניא נרסינן לחיבה מכאה בשום מקום ולא הוי כה"ג ממש דלחילו לאמר ר"י היולא מן הגזע של בעל הקרקע לא יקחה לגוי משום שהרי עומד בחוירו של בעל הקרקע וגם יוכן מן הקרקע ועוד שלא היה בדעת המוכר למכור אלא זה החילן שהיה בעין שמכר אבל לא חילן חדש שעתיד לצאת מן הגזע דלא חשיב כחילן עלמו הנעקים המתחדשים אלא נחשב כחילן אחר וכן ר' מאיר אם היה אומר נתן של בעל החילן לא היה קשה על מקחנו שכמו שהנעקים המתחדשים בכל שנה הם של בעל החילן ה"ג היולא מן הגזע יהיו שלו והא דקתמר "כה"ג" היינו שמיפה ר"ת כגון כחו של בעל הקרקע שפי מדבי יהודה כחו בתחני' ולהכי לא עביד לריכותא בסמוך אלא לחערלה

וחמקח וממכר ולא למתניתין:

שבור מלכא. נראה לפרש כפי' הקונטרס דשבור מלכא היה בקי בהלכות כדאמרינן בסוף מסכת ע"ז (דף עו:) שנעל הסכין עשר פעמים בקרקע קשה כשחתך התרנגול בסכין לרב יהודה:

הדרן עלך הבית והעליה וסליקא לה מסכת בבא מציעא

הדרן עלך הבית והעליה וסליקא לה מסכת בבא מציעא

לאחר השלמת המסכת יאמר זה ויועיל לשכחה בעזרת השם יתברך:

*)**הדרן** עלך מסכת בבא מציעא והדרך עלן דעתן עלך מסכת בבא מציעא ודעתך עלן לא נתנשי מינך מסכת בבא מציעא ולא תתנשי מינן לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי: יאמר כן שלש פעמים

ואחר כך יאמר זה

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אומנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא **)חנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא סורחב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא:

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה כולנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך: מאויבי תחכמני מצותיך כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקיך למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני: ברוך אתה יי למדני חקיך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות שאנו משכימים והם משכימים אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים אנו עמלים והם עמלים אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר אנו רצים והם רצים אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך:

יהי רצון לפניך יי אלהי כשם שעזרתני לסיים מסכת בבא מציעא כן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה ויכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולזרעי שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם ותתקיים בי בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך: כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה בשמאולה עושר וכבוד: יי עוז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום:

יתגדל ויתקדש שמיה רבא בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולאחיא מתיא ולאסקא לחיי עלמא ולמבני קרתא דירושלם ולשכלל היכליה בגוה ולמעקר פולחנא נוכראה מארעא ולאתבא פולחנא דשמיא לאתריה וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן: יהא שמיה רבא וכו' יתברך וכו' על ישראל וכו':

יהא שלמא וכו' עושה שלום וכו':

*) [פי' הגרון ע"ז תמצע נספר סחיים שמיכר לחי הגרון מסר"ל מפרקב כה' זכיות מ"ח ס"ב] . **) [בסיומת ושוף תשובת הרמ"ע ז"ל וכן בסוף יש"ס בכ"ק כתוב רמזים על הזכרת שמות הללו] .